

Gjerstad kommune

Enhet for skole

PLAN FOR GODT OG TRYGT SKOLEMILJØ

Vedtatt i kommunestyret 26.4.2018

ELEVENES SKOLEMILJØ

Kapittel 9A i opplæringsloven

Kapittel 9A i opplæringsloven gjelder for elever i grunnskolen og slår fast at:

9A-2 «Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.»

9A-3 «Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.»

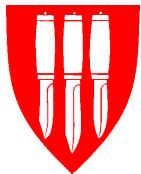
Elever og foresatte har rett til medbestemmelse i saker om elevers skolemiljø.

Planen skal behandles i:

- Personalet
- Elevrådet
- FAU
- Skolemiljøutvalget

Planen skal gjennomgås en gang i året med:

- Ansatte, første planleggingsdag før skolestart om høsten
- Elevrådet (møte om høsten)
- Skolemiljøutvalget og samarbeidsutvalget (om våren, etter foreldre- og elevundersøkelsen)
- Andre ansatte; vaskepersonell, vaktmester og helsesøster

Gjerstad kommune

Enhet for skole

Elevenes psykososiale skolemiljø

§9A-4«Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.»

«Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle»

Dersom en elev ikke opplever skolemiljøet som **trygt og godt**, har skolen en aktivitetsplikt og må sette inn egnede tiltak for at eleven skal få et trygt og godt skolemiljø.

Det skal være **lav terskel** for hva som skaper mistanke om at en elev ikke har det bra på skolen. Mistanken kan basere seg på observasjoner av elever, tilbakemeldinger i undersøkelser, beskjeder fra foreldre og medelever, aktivitet i sosiale medier eller utsagn fra eleven om at han eller hun ikke trives på skolen.

Det kan være enkelthendelser eller forhold som strekker seg over tid som skal utløse plikten til å undersøke. Det er **elevens egen opplevelse** av at han eller hun ikke har et godt skolemiljø som utløser tiltaksplikten, og skolen skal alltid ta elevens opplevelse på alvor.

Når det er mistanke om brudd på §9A gjelder følgende:

Dersom en ved skolen får kunnskap eller mistanke om at en elev ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt, skal vedkommende snarest undersøke saken og varsle rektor. Dersom det er nødvendig og mulig, må vedkommende sjøl gripe inn.

Enhver henvendelse om utrygt skolemiljø fra elever, foresatte, lærere eller andre i skolemiljøet tas alvorlig og skal følges opp. Den som får henvendelsen plikter å informere rektor. Rektor har ansvaret for at henvendelsen følges opp og nødvendige tiltak settes inn. Kontaktlærer har en viktig rolle i denne akutte fasen, og blir kontaktet av rektor.

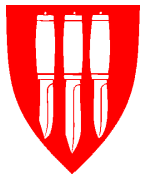
Plikt til å gjøre undersøkelser:

Den som oppdager situasjonen informerer rektor. Rektor gir beskjed til kontaktlærer. Kontaktlærer undersøker saken videre og holder rektor informert.

Ved situasjoner som omhandler flere elever, organiseres tilsyn/undervisning av klassen det gjelder.

Kontaktlærer, eventuelt i samarbeid med den personen som har oppdaget situasjonen, har samtale med den/de elever det gjelder så fort som det er praktisk mulig. Hvis situasjonen er alvorlig, skal rektor og kontaktlærer ha samtalen sammen.

- En om gangen
- Både den krenkede og den som krenker skal ha denne samtalen.
- Annen undervisning legges, om nødvendig, til side.
- Om nødvendig kan kontaktlærer få hjelp.

Gjerstad kommune

Enhet for skole

§9A-4

Aktivitetsplikt for å sikre at elever har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Plikt til å varsle rektor:

Dersom en får vite om brudd på §9A skal rektor varsles så raskt det lar seg gjøre. Alvorlige saker skal alltid varsles straks.

Varslingsplikten gjelder også om det er mistanke om krenkende adferd som ikke blir umiddelbart avkrefte ved undersøkelse. Rektor har ansvar for at saken følges opp og for at nødvendige tiltak blir iverksatt.

Dersom det viser seg å være brudd på §9A i form av krenkelser som mobbing, vold, trakassering, utestenging eller diskriminering har rektor ansvar for at disse prosedyrene blir fulgt:

- Kontaktlærer sammen med eleven(e) som er ansvarlig for krenkelsen ringer de foresatte og forteller om hendelsen(e)
- Kontaktlærer og krenket elev informerer de foresatte
- Kontaktlærer gjør lettfattelig avtale med den eller de som har stått for krenkelsen. Korte punkter skrives opp
- Kontaktlærer gir tilbakemelding til de foresatte om hva som er gjort fra skolens side
- Kontaktlærer og rektor informerer personalet på skolen
- De involverte følges tett opp av kontaktlærer i tiden etterpå
- Aktivitetsplan utformes av kontaktlærer

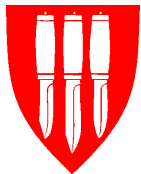
Disse punktene skal være med:

- Hva saken gjelder
- Beskrivelse av og bakgrunn for problemet
- Hvilke tiltak skolen setter inn
- Tidsrom for å gjennomføre tiltakene
- Hvem som er ansvarlig for at tiltakene gjennomføres
- Tidspunkt for evaluering

En aktivitetsplan kan knytte seg opp mot enkeltelever, men kan også ta for seg en situasjon eller en utfordring der flere elever er involvert. Foresatte og elev skal informeres om at aktivitetsplanen skrives og har mulighet til å påvirke innholdet i denne.

Oppfølging:

- Den første tida har kontaktlærer tette, jevnlig, samtaler med de elevene det gjelder (Minst en gang per uke)
- Ekstra kontakt med foreldrene: Tidspunkt for kontakt, og på hvilken måte det skal skje, avtales i hvert tilfelle
- Tiltak som er beskrevet i aktivitetsplanen følges opp
- Hvis situasjonen ikke endrer seg, innkaller rektor kontaktlærer, foresatte og elev til møte

Gjerstad kommune

Enhet for skole

- Hvis situasjonen fremdeles fortsetter, innkaller rektor til et møte der foresatte, kontaktlærer og rektor er med. Eleven er med når dette er hensiktsmessig. Instanser utenfor skolen kan innkalles til dette møtet ved behov (ppt, barnevern, helsesøster etc). Ny aktivitetsplan utformes og nye tiltak iverksettes. Hospitering/flytting til annen skole vurderes, dette gjelder den som utfører krenkelsene og det må da skrives enkeltvedtak fra skolen.
- Aktivitetsplan samt dokumentasjon fra møter vedrørende saken legges i elevmappa i kommunens sak og arkivsystem (fortiden ephorte)

Forebygging:

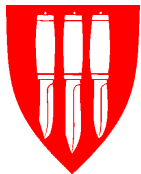
Skolene i Gjerstad jobber systematisk og kontinuerlig for å fremme helse, miljø og trygghet for elevene. Dette gjøres for å skape trivsel og læringslyst og for å motvirke mobbing, vold, diskriminering, trakassering og utestengelser:

Skole-hjem samarbeid:

- Foresatte innkalles til samtaler to ganger i året. Et av temaene på disse samtaler er hva som fremmer et trygt og godt skolemiljø
- Foresatte blir spurt om de kjenner til mobbing, diskriminering eller trakassering ved skolen i foreldreundersøkelsen og på foreldresamtaler
- Når nye elever kommer til skolen, blir foresatte umiddelbart innkalt til informasjonsmøte med klasselærere og rektor
- Temaforeldremøter for alle foreldre og lærere når det er aktuelt
- Klasseforeldremøter en gang hvert semester
- Tematur til Polen og Tyskland i 10. klasse i foreldrenes regi
- Skolemiljøutvalg (SMU) og samarbeidsutvalg (SU)
  - i. Velges hver høst, ved starten av skoleåret
  - ii. Holdes underrettet om forhold som har betydning for skolemiljøet
  - iii. Skal ha mulighet til å uttale seg om saker som har betydning for skolemiljøet

Klassearbeid:

- Trivselsregler i hver klasse
- Holdningsskapende arbeid
- Klassesaker/ekskursjoner
- Overnattingstur i 6. klasse og i 9. klasse
- (Bibliotekskvelder)
- Fadderordning: 5. klasse for 1. klasse og 6. klasse for 2. klasse
- Elevsamtaler minst to ganger i året hvor elevens psykososiale miljø blir tatt opp
- Zippys venner i småskolen
- Kjærlighet og grenser i 7. klasse
- MOT i ungdomsskolen

Gjerstad kommune

Enhet for skole

Elevrådsarbeid, klasserådsarbeid

- I Opplæringslova §9A-8 heter det:
«Elevane skal få ta del i planlegginga og gjennomføringa av arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø»
Skolen legger til rette for at det blir oppnevnt elevråd hvert år og at oppgavene samsvarer med alderstrinnet
- Klassemøter ved behov, minst en gang pr. måned hvor alle elever får ta opp saker. Disse sakene blir tatt videre til elevrådet for behandling.
- Elevrådet skal ha jevnlig møter
- På ungdomsskolen arrangerer elevrådet sosiale tilstelninger som nyttårsball og sommerfest
- Elevundersøkelsen og foreldreundersøkelsen tas opp i elevråd og klasseråd
- Elevene er representert ved leder og nestleder fra elevrådet i skolens samarbeidsutvalg (SU) og skolens miljøutvalg (SMU)

Undersøkelser

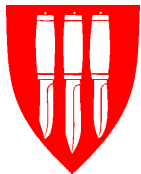
- Elevundersøkelsen for 5., 6., 7., 8., 9. og 10. klasse, her ligger også spørsmål om mobbing
- Foreldreundersøkelsen for foresatte til alle elever
- Ståstedsanalysen gjennomføres sammen med personalet
- UNG DATA – undersøkelse på ungdomsskolen
- Lokal trivselsundersøkelse (ikke anonym) 3 ganger pr. år fra 3. klasse til 10. klasse

Skoletilvenning for ny 1. klasse

- Skolen følger egen plan for overgang barnehage-skole
- Innskriving:
  - Elevene møter kontaktlærer
  - Informasjonsmøte til foresatte
  - Aktiviteter sammen med fadderne
- Fadderordning: 5. klasse for 1. klasse og 6. klasse for 2. klasse
- Førskoledag med aktiviteter sammen med fadderne

Overgang barneskole - ungdomsskole

- Eget opplegg/plan for overgang mellom barneskole og ungdomsskole
- Klassebesøk av administrasjon og lærere ved ungdomsskolen
- Samarbeid mellom lærere på barneskolen og ungdomsskolen
- Fellesarrangement for begge 7. klassene i kommunen
- Felles foreldremøter for 7. klasse på ungdomsskolen på våren
- Leirskole i 7. klasse der begge barneskoler deltar sammen
- Kjærlighet og grenser: Opplegg for elever og foresatte på 7. trinn
- MOT- informasjon fra elevrepresentantene på ungdomsskolen
- «Bli kjent-uke» hver høst for nye 8. klassinger

Gjerstad kommune

Enhet for skole

Fellesopplevelser, arrangementer, for hele skolen (skolevis):

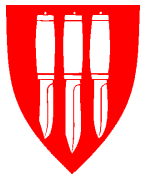
- Høsttur
- Skidag
- Sangsamlinger (barneskoler)
- Påskelunsj
- Grautfest i adventstida
- Julefrokost siste skoledag før jul på ungdomsskolen
- Idrettsdag/aktivitetsdag
- AbelSeminar uke 38
- Temadager med fokus på holdninger (FN-dagen, Holocaustdagen, TV-aksjonen)
- Mattedager høst og vår
- Felles arrangement for elever, foresatte og ansatte
- Klassefester for alle elever, foresatte og lærere
- Forestilling og julespill (barneskolen)
- Julefest for alle elever, foreldre og lærere
- Nyttårsball for alle elever
- Grillkveld, skoleårsavslutning, for alle elever, foresatte og ansatte

Organisatoriske forhold:

- Voksne ute i alle friminutt (minst 3 voksne). Vaktene har gule vester på barneskolene
- Tilrettelegging for friminuttaktiviteter der elevrådsrepresentanter er delaktige
- Sosiallærer på ungdomsskolen som kan bistå kontaktlærer med oppfølging av enkeltelever og gjennomføre sosiale tiltak i klassene og på skolenivå
- Helsesøster en fast dag i uka på alle tre skoler
- Faste MOT- besøk i klassene for å skape trygge og robuste ungdommer
- Oppfølging av skolebuss og skolevei
- Klassemøter mellom kontaktlærer og administrasjon i etterkant av utviklingssamtalene

Samarbeid med PPT og skolehelsetjenesten

- Månedlige ressursmøter mellom skolen, PPT og skolehelsetjenesten
- Klassemøter sammen med PPT ved behov

Gjerstad kommune

Enhet for skole

§9A-5

Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeidar på skolen, krenkjar ein elev.

«Dersom ein som arbeidar på skolen får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren.» Undersøkelser etter § 9A-4 tredje og fjerde ledd skal straks settes i verk.

- Den som får kjennskap til at krenkelser har funnet sted, varsler rektor.
- Rektor varsler skoleeier.
- Rektor gjør nødvendige undersøkelser og melder tilbake til skoleeier.
- Eventuelle tiltak igangsettes.
- Dersom den som krenker er rektor, må vedkommende som oppdager situasjonen selv varsle skoleeier.

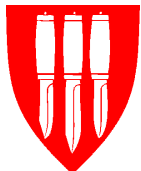
§9A-6

Fylkesmannen si handheving av aktivitetsplikta i enkeltsaker

«Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til fylkesmannen etter at saka er tatt opp med rektor.»

«Fylkesmannen vil avgjere om aktivitetsplikta etter §§9A-4 og 9A-5 er oppfylt.»

Hvis ikke saken er tatt opp med rektor, eller det er mindre enn en uke siden den ble tatt opp, vil fylkesmannen avvise klagen.

Gjerstad kommune

Enhet for skole

§ 9A-7

Det fysiske miljøet

«Skolane skal planleggjast, byggjast, tilretteleggjast og drivast slik at det blir teke omsyn til tryggleiken, helsa, trivselen og læringa til elevane.»

«Alle elevar har rett til ein arbeidsplass som er tilpassa behova deira.» . . . . . Dersom ein elev eller forelder, eller eit av råda der desse er representerte, ber om tiltak for å rette på det fysiske miljøtilhøve, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningsloven.» (Se for øvrig hele paragrafen)

Oppfølging:

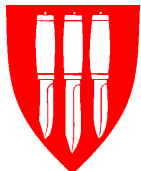
Det er Samfunnsenheten v/ Teknisk drift som har ansvaret for den tekniske driften av skolene. Dvs. at det tilligger denne enheten å sørge for bygningsmessig vedlikehold og vedlikehold av utearealer.

- Det gjennomføres årlig sjekk av ventilasjonsanlegget (eksternt firma)
- Det gjennomføres årlig sjekk av brannvarslingsanlegget (eksternt firma)
- Det føres tilsyn av kommunelege jfr."Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler". Tilsynsrapport og oppfølgingsbrev lagres i kommunens arkiv, ePhorte.
- Det føres tilsyn med brannrutiner og vedlikehold av brannvarslingsanlegg og rømningsveier av Østre Agder brannvesen.
- Alle ansatte skal rapportere mangler og forslag til utbedringer i kommunens internkontrollsystem QM+
- Det foretas årlige verneunder med verneombudet på skolen
- Det foretas årlige digitale verneunder for alle ansatte på skolen
- Det fysiske miljøet skal være på sakslista til elevrådet hvert år
- SMU har en årlig vurdering av skolens fysiske og psykososiale miljø basert på opplæringslovens § 9A.

Internkontroll, §9A skolene i Gjerstad

Skolen har plikt til å føre internkontroll med skolemiljøet. Internkontroll innebærer å omsette kravene i lov og forskrift til konkrete mål for skolemiljøet, kartlegge utfordringene, samt planlegge og iverksette tiltak for å nå målene. Arbeidet omfatter hele skolemiljøet – fysisk og psykososialt, innendørs og utendørs. Skolene gjennomfører elevundersøkelsen på alle trinn fra 5.-10. klasse. Resultatene gjennomgås i personalet, SMU og elevråd. Skolene har en lokal trivselsundersøkelse som gjennomføres tre ganger pr. år. Resultatene går igjennom i klassemøter med kontaktlærer og skolens ledelse.

Gjerstad kommune

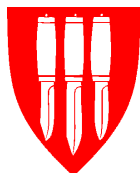
Enhet for skole

Medvirkning

Skolene har et samarbeidsutvalg (SU) som er satt sammen etter reglene i Opplæringslova §11-1. Skolemiljøutvalget (SMU) ved skolene er satt sammen etter reglene i §11-1a slik at elever og foreldre kommer i flertall. Skolemiljøutvalget skal medvirke til at de ansatte, elevene og foreldrene tar aktivt del i arbeidet for å skape et godt skolemiljø. Skolemiljøutvalget kan uttale seg om alle saker som gjelder skolemiljøet, (jfr. kapittel 9A). Et effektivt skolemiljøarbeid krever at elevene, personalet og eventuelt de foresatte tar aktivt del i både utformingen og gjennomføringen.

Opplæringsloven § 9A–9 første ledd pålegger skolen å holde samarbeidsutvalget, skolemiljøutvalget, elevrådet og FAU løpende underrettet om alle forhold som har vesentlig betydning for skolemiljøet. Dette vil blant annet gjelde problemer i miljøet, slik som for eksempel alvorlige voldsepisoder eller vedvarende dårlige psykososiale forhold, eller det kan være problemer med temperaturreguleringen i klasserommet. Det kan også dreie seg om slik som renholdsrutiner. Andre viktige saker å informere om, er vedtak gjort enten av skolen selv, skoleeieren eller av tilsynsmyndighetene. De samme organene har rett til fullt innsyn i dokumentasjonen av skolens systematiske arbeid for skolemiljøet, i planer, skrevne rutiner, målinger, rapporter osv. Både elever og foreldre kan henvende seg til skoleledelsen og be om en oversikt over forekomsten av mobbing, vold, rasisme, diskriminering og utestenging. De kan også be om å få se hvilke skriftlige planer skolen har for å håndtere disse problemene.

På første møte hver høst skal disse rutinene gjennomgås med samarbeidsutvalget, skolemiljøutvalget, elevrådet og FAU.

Gjerstad kommune

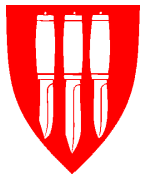
Enhet for skole

Sjekkliste for arbeidet med det psykososiale miljøet

Listene gjennomgås av rektor, sammen med personalet, på planleggingsdagen om høsten. Sjekklistene skal også opp i SMU/SU

Trivsel

1. Skolen har en plan for å utvikle et godt skole- og læringsmiljø	
2. Skolen gjennomfører 3 årlige trivselsundersøkelser blant elevene	
3. Skolene gjennomfører elevundersøkelsen hvert år Undersøkelsen utføres på alle trinn fra og med 5. klasse	
4. Skolen setter inn ulike tiltak for å bedre elevenes trivsel	
5. Resultatet fra elevundersøkelsen blir behandlet i personalgruppa, elevrådet, SU/SMU og gjennomgått i foreldremøter	
6. Skolen har regler som viser forventet elevadferd	
7. Reglene viser konsekvenser av brudd	
8. Skolen måler effekt av tiltak gjennom foreldreundersøkelsen, elevundersøkelsen, trivselsundersøkelsen og UngData	
9. Enhver henvendelse om krenkelser som mobbing, utestenging diskriminering, vold eller trakassering fra elever, lærere eller andre i skolemiljøet meldes rektor som følger opp	
10. Når det er mistanke om brudd på §9A -2 og 3, følges oppsatte rutiner (side 2 og 3)	
11. Elever, foreldre og skolens personale ser etter at ordensreglene blir fulgt	
12. Avvik registreres i QM+	

Gjerstad kommune

Enhet for skole

Tiltak for å forebygge og håndtere opplevelser av langvarig ubehag som skyldes negative ord eller handlinger som vold, mobbing, rasisme, utestenging, diskriminering eller trakassering:

1. Skolen har en plan med tiltak for å forebygge at elever utsettes for negative ord eller handlinger fra medelever eller tilsatte	
2. Gjennom elevsamtaler, foreldresamtaler og innrapportering fra personalet registrerer skolen tilfeller av vold, mobbing, rasisme, utestenging, diskriminering	
3. Skolen har en tiltaksplan for å undersøke saker der elever opplever å ha blitt utsatt for negative ord eller handlinger	
4. SMU involveres i saker som angår det psykososiale skolemiljø	
5. Andre tiltak: Se eget forebygging side 4, 5 og 6	